

Sygn. akt I CSK 2746/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z powództwa S. W.

przeciwko H. W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 sierpnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 8 marca 2021 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda S. W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 8 marca 2021 r., Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo

jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) czy określony w art. 1007 § 2 k.c. termin przedawnienia roszczenia o zachówek biegnie, gdy wskutek luki w prawie decydującym o podstawie i zakresie odpowiedzialności oraz legitymacji biernej, uprawniony wystąpił z roszczeniem na drogę procesu sądowego przeciw niewłaściwej osobie, przez czas tego procesu; 2) czy określony w art. 1007 § 2 k.c. termin przedawnienia roszczenia o zachówek biegnie, gdy w odrębnym postępowaniu rozstrzygana jest kwestia wstępna, jaką jest możliwość „zaliczenia” darowizny do substratu zachowku, przez czas tego postępowania.

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości na tle wskazanego przepisu nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Kwestia dotycząca przedawnienia roszczenia o zachówek była przedmiotem wyjaśnień Sądu

Najwyższego. (zob. np. uchwała Sądu Najwyższego z 10 października 2013 r., III CZP 53/13, OSNC 2014, nr 4, poz. 41 i wskazane tam orzeczenia). Nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie. Sformułowane przez skarżącego kwestie nie mają charakteru abstrakcyjnego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniem w tej właśnie sprawie. Wyartykułowane problemy mają charakter kazuistyczny i mają służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Skarżący, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polemizuje z rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji, który podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji co do niezasadności dochodzonego przez skarżącego roszczenia o zapłatę zachowku z uwagi na podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia, wskazując, że brak było podstaw do uznania, że wszczęcie postępowania o dział spadku i zniesienie współwłasności przerwało bieg terminu przedawnienia, skoro pozwana nie była spadkobierczynią matki skarżącego – M. W., tylko swojego męża – W. W. i akcentując, że skarżący mógł wystąpić z pozwem o zapłatę zachowku. W istocie skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne i ocenę dowodów, poczynione przez Sąd Okręgowy, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Nie ma zatem argumentów wskazujących na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej

szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06).

Zdaniem skarżącego istnieje potrzeba wykładni art. 1007 k.c., który wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Wyartykułowana przez skarżącego potrzeba wykładni powołanego przepisu, stanowi w istocie powtórzenie sformułowanych przez niego problemów, mających stanowić istotne zagadnienie prawne. Kwestia ta jest osadzona w okolicznościach konkretnej sprawy i dotyczy powstałych *in casu* jego wątpliwości na tle wskazanego przepisu. Skarżący pod pozorem potrzeby wykładni art. 1007 k.c. polemizuje ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji, o czym była mowa wyżej. Nie ma zatem argumentów jurystycznych przemawiających za potrzebą wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy w sformułowanej przez skarżącego kwestii.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Zdaniem skarżącego zachodzi również oczywista zasadność skargi, ponieważ Sąd drugiej instancji dopuścił się rażącego naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. i art. 5 k.c.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje, że doszło w niniejszej sprawie do rażącego naruszenia prawa, które skutkowałoby oczywistym uzasadnieniem skargi. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że z art. 378 § 1 k.p.c., zgodnie z którym Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji, wystarczające jest bowiem odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że

zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia. (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego składu siedmiu sędziów z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124; wyroki Sądu Najwyższego z 13 września 2017 r., I PK 264/16; z 30 września 2016 r., I CSK 623/15; z 15 września 2016 r., I CSK 659/15). Z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy szczegółowo rozważył postawione w apelacji zarzuty, w tym ten dotyczący błędnego uznania, że zgłoszenie przez skarżącego wniosku o rozliczenie darowizny w postępowaniu o zniesienie współwłasności i dział spadku w sprawie IX Ns [...] i II Ca [...] nie miało związku ze sprawą o zachowek i nie miało wpływu na bieg przedawnienia uprawnienia do zachowku, stwierdzając, że w stanie faktycznym sprawy roszczenie o dział spadku po Mirosławie Wańkowicz nie jest czynnością zmierzającą do dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia ani też zabezpieczenia roszczenia o zapłatę. Natomiast jeśli chodzi o kwestię związaną z oceną podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia w kontekście art. 5 k.c., wskazać należy, że stosowanie klauzul generalnych, a zwłaszcza art. 5 k.c. stanowi domenę sądów *meriti*. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym ma ograniczone możliwości w tym zakresie, może zakwestionować stanowisko Sądów *meriti* w tym zakresie tylko wtedy, gdy jest ono rażąco błędne i krzywdzące. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono argumentów, które uzasadniałyby ocenę, iż Sąd drugiej instancji nie stosując w okolicznościach sprawy art. 5 k.c., dopuścił się rażących błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi. Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, iż Sąd Okręgowy ferując wyrok dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi. Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[as]